

ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПОЛІТИЧНО ОБУМОВЛЕНИХ СІМЕЙНИХ КОНФЛІКТІВ

В останні роки українське суспільство, і, зокрема, українська сім'я зустрічається з безпрецедентними викликами. Багато сімей, переважно зі Сходу та Півдня України, були розколоті подіями 2014-го року і дотепер перебувають у стані затяжного політично обумовленого конфлікту. Найчастіше зустрічається ситуація, коли батьки, або старші члени сім'ї, чие дорослішання відбувалось за часів СРСР, є прихильниками проросійського дискурсу, а діти, що народились вже за часів незалежності, підтримують українську державність. Виникає і зворотна ситуація – коли діти з українських сімей підтримують проросійські наративи. У той самий час є сім'ї, де між батьками і дітьми немає політичних та ціннісних розходжень та вони мають спільну позицію щодо війни. Актуальність теми зумовлена існуючою проблемою подолання наслідків російського вторгнення, а також питанням формування політичних переконань у покоління, чие дорослішання прийшлося на роки війни і відбувалося на окупованих територіях під впливом російської пропаганди. Розуміння психологічних чинників, що призводять до виникнення політичних конфліктів у сім'ї може допомогти у пошуку шляхів їх подолання.

Конфлікт є багатомірним поняттям і у психології найчастіше розглядається як стан відносин, що характеризується зіткненням протилежних інтересів, поглядів, крайнім загостренням суперечностей, що призводить до ускладнень чи боротьби між суб'єктами конфлікту [2].

Засновники системного підходу у роботі з сім'єю – В. Сатір, К. Вітакер, С. Мінухін та ін. розглядають сім'ю як цілісну систему, де усі елементи є взаємопов'язаними та взаємовпливовими. Сімейні конфлікти і кризи здійснюють негативний вплив на усіх членів сім'ї, якщо вирішуються деструктивним шляхом, без урахування потреб усіх сторін конфлікту.

Велика кількість вітчизняних і західних науковців розглядають сім'ю як важливий первинний агент політичної соціалізації дитини, що займає позицію між суспільством і дитиною і визначає напрямок, за яким відбудеться знайомство дитини з політичною реальністю, суспільними цінностями та правилами.

Вплив сім'ї на політичні погляди дитини може відбуватись кількома шляхами – по-перше, це формування схильності людини до сприйняття політичних ситуацій, їх оцінювання певним чином; по-друге, це виховання патріотизму, поваги, або, навпаки, зневаги до державних символів та законів; по-третє – це формування ідентифікації з певними політичними партіями; і останнє – це перенос на політичні об'єкти особливостей сімейних взаємин [5]. Насамперед, це стосується відношення людини до феномену влади, з яким вона вперше стикається саме у сім'ї. Влада є однією із стрижневих категорій політичної картини світу особистості [1]. Порушення стосунків між

батьками та дітьми може призводити до обмеженої політичної інформованості дітей, прихильності до авторитарних лідерів, нездатності критично ставитись до авторитетів, песимістичного погляду на можливість покращень, а також до використання політики як засобу бунту проти цінностей батьків [6].

Можна стверджувати, що існує зв'язок між суб'єктивним досвідом внутрішньосімейних стосунків та особливостями політичної соціалізації особистості. Поглиблення знань про сутність цього зв'язку допоможе розумінню причин, з яких члени сім'ї обирають конфліктуючі політичні дискурси.

Список використаних джерел

1. Васютинський В. Інтеракційна психологія влади. – К.: КСУ, 2005. – 492 с.
2. Гірник А.М. Основи конфліктології. – Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 222 с.
3. Дроздова М.А. Сім'я як чинник політичної соціалізації дітей та молоді // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами. Зб. Наук. Праць Ун-ту «Україна». – К., 2008. №5(7). – С. 472-477.
4. Davies J. The Family's Role in Political Socialization // Annals of the American Academy of Political and Social Science. – 1965. - Vol. 361. - pp. 10-19.
5. Hess R.D., Torney J.V. The Development of Political Attitudes in Children. – Chicago: Aldine Pub. Co., 1967. – 290 p.
6. Lane R. Fathers and Sons: Foundations of Political Belief // American Sociological Review. – 1959.- Vol. 24. - No. 4. – P.502-511.